

Vlastivědná společnost muzejní v Olomouci

od konce léta
až do Vánoc
roku
2012

Vážení a milí přátelé olomoucké vlastivědy,

po prázdninových týdnech jsme tu opět s informací o programu Vlastivědné společnosti muzejní v Olomouci v podzimních měsících roku 2012. Náš program začíná opět již v září vlastivědnými exkursemi a vycházkami po stopách prehistorie, za vojenskými památkami, doklady kulturní historie apod. Nabídneme dále několik populárních přednášek i vědeckých setkání: tradičně v sekci dějin lékařství a nově také k letošnímu 120. výročí narození Ing. Josefa Kšíra. Naše odborné sekce žijí také čilým klubovým životem, do něhož se můžete zapojit i vy. Vlastivědné muzeum se po rekonstrukci zaskvělo v nové kráse a my se můžeme opět scházet v opravených prostorách Václavkova sálu a Horní klubovny, i když již pod novými jmény: sál Václava III. a sál Radeckého. Je vybudován nový vstup do muzea a připraveny nové stálé muzejní expozice. Připravují se také zajímavé příležitostné výstavy, na které bychom vás chtěli pozvat v rámci komentovaných prohlídek. Aktuální informace o případných změnách našeho programu budou uváděny v pravidelné rubrice měsíčníku KDY-KDE-CO a také v naší vývěsce na budově muzea. Věřím, že si naši členové i široká olomoucká veřejnost vyberou z podzimní nabídky našich akcí, které jsou uváděny v tomto listu. Těším se na setkání a přeji hodně nových zážitků v závěru tohoto roku.

Ján Kadlec, předseda VSMO

Letošní sezónu jsme zahájili tradičně - už po jedenácté - vlastivědnou vycházkou od muzea po blízkém okolí o novoročním odpoledni 1. ledna 2012 (na snímku). Také následující rok 2013 začneme setkáním na Nový rok ve stejném čase (14.30), tentokrát však na Horním náměstí u sloupu Nejsvětější Trojice.

Zatím bez větších změn

Bohužel za nepřilíš velkého zájmu našich členů proběhla dne 24. dubna 2012 po dvouletém období činnosti řádná členská schůze VSMO. Těm, kteří nevyužili základního členského práva posoudit výsledky společného snažení i náměty do budoucí „dvouletky“ osobně, můžeme sdělit, že okolnosti nás zatím nedonutily k žádným větším organizačním změnám ani k vyhlášení jiného stylu práce. Nebylo ani námitek proti hospodaření s našimi skromnými prostředky. Snad také proto dostali znovu plnou důvěru všichni členové stávajícího výboru VSMO ve složení: Ján Kadlec (předseda), Prof. PhDr. Ludvík Václavek (místopředseda), Bohumila Kühnová (hospodářka), Lucie Pospíšilová (jednatelka) a členové PhDr. Vít Dohnal, PaedDr. Tomáš Homola, PhDr. Pavlína Kalábková, Ing. Jiří Lazebníček, Mgr. Jana Loskotová, Mgr. Jiří Suchomel a PhDr. Milan Tichák. Pouze paní Astrid Kupkovou, která zemřela v říjnu 2010, nově nahradil odborný pracovník muzea Mgr. **Josef Urban**.

Nijak se nezměnily možnosti kontaktů s námi i mimo pořady nabízené v následujících řádcích. Své dotazy, náměty, přání i stížnosti můžete jako dosud uplatnit v pracovních dnech:

každé **pondělí** od 14 do 16 hodin,

každý **čtvrtek** od 15 do 17 hodin

ve známé místnosti VSMO (v domečku) ve dvoře muzea na náměstí Republiky 5. V uvedeném čase také po telefonu **585 515 135**.

Z letošního historického výletu do Holice v sobotu 2. června.

VYCHÁZKY – EXKURSE

Ve zbytku léta a na počátku podzimu dáme jako obvykle přednost setkáním v prostoru mimo přednáškovou síň Vlastivědného muzea, s uvedenými dvěma výjimkami vždy **V SOBOTU**.

Ve čtvrtek 6. září – nás zve sekce historická k společné návštěvě právě končící výstavy **150 let Sokola** s komentářem jednoho z tvůrců výstavy Mgr. Josefa Urbana ve Vlastivědném muzeu v Olomouci na nám. Republiky 5. Sraz v 17 hodin před vchodem.

V sobotu 8. září – připravila sekce archeologická výpravu **do Přerova** na prohlídku výstavy o výsledcích **archeologie Moravské brány** otevřené v tamním Muzeu Komenského. Provází PhDr. Pavlína Kalábková.

Doprava do Přerova a zpět již osvědčeným způsobem (vlastními auty s volnými místy pro příchozí, nutno však volat včas 603 591 821 nebo využít e-mailové adresy pavlina.kalabkova@upol.cz).

Sraz v 9 hodin na bývalém autobusovém nádraží u Tržnice.

V neděli 9. září – vlastivědná vycházka v rámci Dnů evropského kulturního dědictví **po okolí dávné Litovelské brány**. Připravila sekce Historická Olomouc, provází PhDr. Milan Tichák. Sraz ve 14 hodin u polikliniky SPEA na nám. Národních hrdinů.

V sobotu 15. září – se na pozvání sekce přírodovědné můžeme vydat **za přírodou babího léta do Čechových sadů** v Olomouci s odborným doprovodem PaedDr. Tomáše Homoly. Sraz v 9.30 u tramvajové zastávky Olomouc-město.

V sobotu 29. září – s literárně historickou sekci navštívíme výstavu vzácných knih z pokladů katedrály sv. Václava v Olomouci **LIBRI PRETIOSISSIMI**. Provází PhDr. Jana Oppeltová, sraz v 15.30 před arcibiskupskou rezidencí.

V sobotu 13. října – opět se sekci archeologickou, tentokrát do **dějiště bitvy u Domašova 1758**. Vedou Mgr. Marek Kalábek a Ján Kadlec.

Doprava způsobem uvedeným u akce 8. 9., sraz v 9 hodin u Tržnice.

V sobotu 20. října – obnovený výlet se sekci Historická Olomouc na **fort č. XI nad Slavonínem**. Odborným výkladem doprovází Ján Kadlec. Stejně jako 14. dubna je sraz opět u kostela ve Slavoníně ve 14 hodin (z Olomouce nejlépe autobusem MHD č. 17).

PŘEDNÁŠKY – BESEDY

Těmto naučným pořadům je z tradice věnována (až na uvedené výjimky) většina čtvrtků v říjnu, listopadu a části prosince vždy od 17 hodin. Proběhnou jako na našem snímku zpravidla v sále Václava III. (dříve Václavkově), případně - podle situace - v Horní klubovně, která má nyní jméno Radeckého sál.

4. října – připomene Ing. Jiří Machačík mimo jiné rok 1887, kdy vydáním první učebnice varšavského lékaře L. Zamenhova vlastně započala dosud 125letá historie mezinárodního jazyka **ESPERANTO**.

V pátek 5. října v 15 hodin – pravidelná vědecká schůze **sekce dějin lékařství** s přednáškami: **Moravské zemské ústavy ve vzpomínkách pamětníků** (Doc. MUDr. Pavel Maňák, CSc.) a **Jaroslav Durych 1886–1962, spisovatel, lékař, voják** (MUDr. Ludmila Kolková).

11. října – s výsledky svého mnohaletého bádání **o historii železnic na Moravě a ve Slezsku** nás na pozvání sekce Historická Olomouc seznámí Ing. Josef Jelínek.

18. října – pokračování výkladu o technických památkách střední Moravy – tentokrát **o mlýnech a mlynářích na Litovelsku**. Připravil a přednese Ján Kadlec.

25. října – sekce literárně historická připravila setkání s autorkou četných publikací o literatuře a významných osobnostech Šternberska Mgr. Vlastou Hlúzovou, která promluví na téma **Šternbersko – od pověstí k faktům**.

Ve středu 31. října (tentokrát v **Muzeu umění** v Denisově ulici od **18.30**) promluví na pozvání sekce hudební Mgr. Květa Fridrichová o **historii Pěveckého sboru olomouckých učitelek** (50. výročí založení).

Ve čtvrtek 1. listopadu – se opět přihlásí sekce hudební, která ve spolupráci s katedrou muzikologie UP připravila pořad Mgr. Alice Ondřejkové, PhD., o **činnosti hudebního oddělení olomouckého studia Českého rozhlasu** v letech 1993–2009.

8. listopadu – připomene sekce přátel Slovanského gymnázia 185. výročí narození prvního ředitele ústavu a národního buditele **Jana Evangelisty Kosiny** (1827–1899). Promluví Mgr. Eliška Blažejová.

22. listopadu – **Starověká Trója pohledem slovenského archeologa** je název pořadu připraveného sekcí archeologickou. O svém poznatcích z práce na této světově proslulé lokalitě v Řecku bude hovořit PhD. Peter Pavúk z Univerzity Komenského v Bratislavě.

V sobotu 24. listopadu od 9.30 proběhne přednáškové dopoledne ke vzpomínce na největší osobnost olomoucké vlastivědy **Ing. Josefa Kšíra** (1892–1978). O obdivuhodném rozsahu Kšírových znalostí v oblasti stavebních dějin Olomouce, uměleckých památek města, dějin olomoucké pevnosti a mnoha dalších zásluhách také někdejšího čelného představitele Vlastivědné společnosti muzejní promluví Prof. PhDr. Pavel Zatloukal, ředitel Muzea umění, PhDr. Milan Tichák, Mgr. Miroslav Papoušek z Národního památkového ústavu, PhDr. Michal Viktořík z katedry historie Filozofické fakulty UP.

29. listopadu – beseda nad knihou **Olomouc a Olomoučané na starých fotografiích** (z vydavatelství Danal). O první části vydané na sklonku roku 2011, k níž by měl vyjít druhý díl, promluví Prof. PhDr. Jiří Fiala z katedry bohemistiky FF UP. Připravila sekce literárně historická.

6. prosince – zhodnotí své dosavadní snažení sekce Historická Olomouc. Tato každoroční bilance bude doplněna kratší přednáškou k 200. výročí narození národního buditele a prvního olomouckého novináře, profesora **Jana Ignáce Hanuše** (1812–1869). Přednese PhDr. Milan Tichák.

V pátek 7. prosince v 15 hodin – vědecká schůze sekce dějin lékařství s přednáškou Doc. MUDr. Petra Heinze, PhD., **Pokroky moderní kardiologie** a historie PhDr. Pavla Urbáška na téma **Milníky Palackého Univerzity**.

13. prosince – se závěry nedávno ukončeného **archeologického průzkumu na Dolním náměstí v Olomouci** nás na přání sekce archeologické podrobně seznámí Mgr. Richard Zatloukal z Národního památkového ústavu.

20. prosince – milou atmosféru blížících se svátků jistě navodí poslední pořad tohoto roku připravený sekcemi hudební a literárně historickou na téma: **VÁNOCE**

v české hudbě a poezii. Uvádí Mgr. Jana Loskotová a Ing. Ladislav Kunc.

Kromě toho:

Přírodovědná sekce opět nabízí služby **houbařské poradny** každé pondělí (dokud houby porostou) vždy od 16 do 17.30 hodin v místnosti VSMO ve dvoře muzea.

Mykologové se také představí ve dnech 11.–14. října na výstavišti FLORA, kde v rámci tradiční podzimní výstavy Flora Olomouc předvedou sbírku soudobě rostoucích hub, kolektivně shromážděnou za dvou předchozích výprav.

Hudební sekce nás pozve – stejně jako už několikrát před tím – na **koncert vážné hudby**. Dobu (na konci listopadu), místo konání i program sdělíme včas v měsíčníku KDY-KDE-CO a ve vývěsce u muzea.

V sobotu 22. září se ještě uskuteční poslední **vlastivědný zájezd** letošní sezóny. Jde o opakování úspěšného výletu do polského Kłodzka s prohlídkou historických památek tohoto dávného města českých králů a obdivuhodně zachované pruské vojenské pevnosti. Zájezd je bohužel již obsazen, ale snad se ještě několik volných míst najde!

Samozřejmě připravujeme program zájezdů pro novou sezónu, která začne opět na jaře 2013. Rádi přitom přijmeme návrhy a náměty budoucích účastníků – nejlépe vždy ve čtvrtek mezi 15. a 17. hodinou (vedoucí Bohumila Kühnová).

Obrázek na památku z prvního zájezdu do Kladska letošního 12. května.

NENÍ VYLOUČENO, že naši nabídku pořadů v průběhu času ještě rozšíříme. Z jistých organizačních příčin zde například chybí sdělení o aktivitách obnovené sekce národopisné aj. Stejně tak ovšem dopředu prosíme o shovívavost, jestli dojde k nějaké nepředvídané změně v nabídce zde uvedené. Ve všech případech však budeme ještě včas obvyklým způsobem informovat.

Památce Josefa Kšíra

Letos 30. listopadu uplyne 120 let od narození významného Olomoučana Ing. Josefa Kšíra. Ač se narodil v Hodoníně, v Olomouci prožil rovných 80 let svého plodného života jako žák a nejstarší absolvent (1909) olomoucké České reálky, po

mnoho let pak vynikající stavební odborník, ale především dosud nepřekonaný znalec stavebního vývoje a uměleckých památek města, pilný publicista, který stál od roku 1937 v čele tehdejšího Vlasteneckého spolku muzejního a po jeho obnovení v roce 1968 pod jménem Vlastivědná společnost muzejní byl opět po několika letech předsedou. S cílem alespoň zčásti připomenout ještě daleko širší význam Josefa Kšíra a jeho díla, se uskuteční výše uvedené vzpomínkové matiné v sobotu 24. listopadu.

Přibližně ke stejnému datu však v režii VSMO vyjde také **publikace** z drobnějších Kšírových prací publikovaných v roce 1973, v rukopisném originále uložených ve Státním okresním archivu v Olomouci pod titulem **Zmizelá Olomouc**.

Nikdo nedokázal přiblížit komukoliv olomoucké stavební a umělecké památky jako inženýr Kšír. Připomínal je i svým dávným spolužákům z České reálky, jejichž pravidelná setkání v Olomouci pečlivě organizoval, například v září roku 1965. (Na snímku čtvrtý zprava u paty Herkulovy kašny.)

Muzeum i zevnitř

K cílům našich setkávání s naučným posláním patřila a patří i „domácí půda“ Vlastivědného muzea v Olomouci. Řádní členové VSMO (po zaplacení celoročního příspěvku pouhých 100 Kč) ostatně mají také celoroční **bezplatný** přístup do všech stálých muzejních expozic i na dočasné výstavy (ale také třeba do arboreta v Bílé Lhotě u Litovle, v budoucnu i do areálu zámku v Čechách pod Kosířem a dalších objektů ve správě olomouckého Vlastivědného muzea). Chceme také častěji (např. už 6. září) nabídnout k těmto návštěvám odborný doprovod zasvěcených znalců.

Letos 10. května jsme mohli s literárně historickou sekcí nahlédnout (za doprovodu Mgr. Urbana) také do muzejního „zákulisí“ v provozní budově vedle kostela v Denisově ulici, kde jsou umístěny archiv (na snímku J. Kadlece), lapidarium a mnoho jiných zajímavých věcí.

Nabídka našich odborných sekcí

Aktivity jednotlivých sekcí VSMO prakticky představuje nabídka naučných pořadů uvedených v předchozím seznamu. Tuto nabídku však bude v období do konce letošního roku (ale jistě i v dalších) doplňovat naše pozvání k účasti na činnosti sekcí užšího odborného zaměření:

Astrologická sekce snažící se za pomoci prizvaných odborníků dobrat poznání jevů dosud přiměřeně vědecky nepoznaných, má pravidelné schůzky každou lichou středu v měsíci (tedy 12. a 26. září; 9. 10. a 24. října atd.) v místnosti VSMO ve dvoře od 17 hodin.

Každý pátek od 16 do 18 hodin bude v místnosti VSMO pokračovat **kurs esperanta** za vedení předsedy sekce Ing. J. Machačíka.

Fotografická sekce přijme ráda také nové zájemce na pravidelných schůzkách tamtéž od 16 hodin zase každou sudou středu, v září tedy 5. a 19.; v říjnu 10., 17. a 31. atd.

Genealogická a heraldická sekce si k pravidelným schůzkám zvolila každé třetí úterý v měsíci. Do konce roku se tedy sejde (v místnosti VSMO) ještě čtyřikrát: 18. září, 16. října, 20. listopadu a 18. prosince. (Rádi tam také poradí či přímo pomohou novým zájemcům například s tvorbou vlastních rodokmenů apod.)

Ještě třikrát (v sobotu 6. 10., 3. 11. a 6. 12. od 8 hodin) se v některém sále Vlastivědného muzea sejde na své schůzce doplněné odbornou přednáškou (a v prosinci také tradičním zábavným programem) **kaktusářská sekce**.

Numismatická sekce si ke svým pravidelným setkáváním rovněž zvolila **sobotu**, z tradice každou předposlední v měsíci. Letos tedy ještě 15. září, 20. října, 11. listopadu a 15. prosince, vždy od 8 hodin. Ke každé schůzce v sále VMO patří přednáška či jiné odborné sdělení, také malá aukce a samozřejmě informace o další činnosti numismatiků i v celostátním měřítku.